

אשכולות

הצילון השבועי של תלמידי ישיבת כרם ביבנה

זריזות ופזיזות

יעקב אליאס (א')

סדר השבטים בפרשת הנשיאים, זהה לסדר השבטים בחנייתם בפרשת במדבר: יהודה ישכר וזבולון במזרח, ראובן שמעון וגד בדרום, אפרים מנשה ובנימין במזרח, ודן אשר ונפתלי בצפון.

זריזות השמש מרמזות על זריזות - תחילת היום. כמו שאברהם אבינו השכים בבוקר. יהודה מסמלת את הזריזות, בכך שהוא הראשון שזוכר מבין הנשיאים, והוא חונה בצד מזרח, ועל שמו נקרא הדגל (דגל מחנה יהודה), ובנוסף לכך נשיא השבט הוא נחשון בן עמינדב, שהיה הראשון באשמורת הבוקר לקפוץ באמונה גדולה וזריזות לתוך המים. לכן נחשון הקריב את קרבנו ביום א' ניסן, שהיה היום שנטל עשר עטרות (שהיה ראשון לעשרה דברים), כי מצוה גוררת מצוה - כאשר זריזים בדבר אחד, הקב"ה נותן לאדם מצוה נוספת שיהיה הראשון בה.

המלכות הועברה מראובן ליהודה, בגלל פזיזותו של ראובן (פחו כמים אל תותר). לומדים מכאן, שיהודה לא היה פזיז. אך תמוה, כי הוא בא על תמר כלתו והיה צריך להמתין עם הביאה. אלא יהודה הודה על מעשהו, ולכן זכה שיצאו פרץ וזרח מביאה זו (כי אם לא היה מודה, היו שורפים את תמר וילדיה באש): זרח על שם הזריזות (כפי שאמרנו לעיל), ומפרץ יצא דוד המלך ויצא מלך המשיח לעתיד לבוא.

בועז הוא צאצא של יהודה. לא היתה לו את מידת הפזיזות, בכך שמנע עצמו מלבוא על רות כשהיא שכבה על ידו, ומצד שני היתה לו את מידת הזריזות בכך שלא דחה את הביאה בלילה אחד אחרי נישואיהם. ואם היה דוחה זאת בלילה אחד לא היה יוצא ממנו דוד המלך (כי בועז נפטר באותו לילה). בנוסף, זריזות בועז מהווה תיקון למעשה יהודה ותמר, כי כאן בועז לא בא עליה לפני הזמן ואח"כ הודה, אלא המתין לרגע הנכון.

אח"כ נינו, דוד המלך ע"ה, בא על בת שבע, אע"פ שהתכוון לשם מצוה, שיצא מזה מלך המשיח, בדרגתו זה נחשב חטא, ומכיוון שהוא התוודה על מעשהו, מאותה ביה יצא מלך המשיח לעתיד לבוא.

קשר נוסף בין כיוון מזרח, לבין מלכות דוד: על מלכות דוד נאמר "כסאו כשמש נגדי", כמו שהשמש (שיוצא ממזרח) היא קבועה, כך גם מלכות דוד.

דוד המלך כתב את ספר תהילים, שמסכם את היסודות האלו: א' "ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה'". זריזות מתחילת היום, כפי שאמרנו לעיל. ב' הודאה לה', שזה עיקרו של הספר (יהודה מלשון הודאה, תודה). ג' וידוי על החטא - חטאתי הודיעך ועוונתי לא כיסיתי (יהודה מלשון הודאה - וידוי).

אחיתופל הוכיח את דוד על שני עניינים (ברטנורא אבות ג, א):

א. שנכנס לביהמ"ד בקומה זקופה. משום שעבודת ה' צריכה להראות גם בגלוי, בדומה לשמש שנראית בגלוי, הרי ידוע שדוד הרגיש את שפלות עצמו כשהוא נכנס לבית המדרש, אלא צריך גם להראות זאת במעשיו, כי אחרי המעשים נמשכים הלבבות (אין כוונתי שיש שאדם יפרסם את המצוות שעושה. יש בזה בעיית יוהרא. אלא שעבודת ה' שלו תתבטא גם באופן החיצוני שלו).

ב. על כך שהוא למד לבד. כשהדבר נעשה עם ריבוי אנשים, יש לו יותר משמעות. לכן דוד בהמשך כתב את התהילים, כדי להראות שבלימוד התורה חשוב ריבוי האנשים, כמו בתפילה, שצריך להתפלל בציבור.

בדומה לזה, עצות אחיתופל מקבילות לדברים שאמר לדוד:

א. שאבשלום יבוא אל פלגשי אביו, וישמעו ישראל זאת. ואכן הוא עשה כך, כדי להראות במעשיו את הרצון לקחת את כסא אביו.

ב. לקחת 12 אלף איש, לרדוף בלילה אחרי דוד, להניס את העם אשר איתו ולהכות את המלך לבדו. כי כשהדבר נעשה ע"י ריבוי אנשים יש לזה יותר משמעות, וכך יוכלו לנצח. ובנוסף, יש את היסוד, שקל לנצח אדם שהוא לבד, וכאשר דוד יהיה לבד, יוכל לנצחו.

מסופר בגמרא (נדרים ט ע"ב) על נזיר אחד שבא מהדרום והיה מסלסל בשער, וכמעט היצר הרע הכניע אותו, והוא נדר נזירות. כלומר הנזירות היא דרך אחת להלחם ביצר הרע.

בדומה לזה, הנזיר אסור בשתיית יין. יין בגימ' 70 - מספר השנים שחי דוד המלך. בנוסף, השותה יין אסור להורות הלכה. הנזיר רוצה להתדבק בחיים, ובכך להמשיך להורות את בני ישראל ולשרתם במצוות. לכן הוא גם אסור בהטמאות למתים, כי המתים פטורים מהמצוות. לכן "קדוש יהיה".

אך מצד שני הנזיר נקרא חוטא. כי יש דרך גבוהה יותר לעבוד את ה' - לא בפרישות אל בחסידות. לא להתנזר ממה שה' נותן, אלא להשתמש בו לשם שמיים, וזו עבודת ה' ברמה גבוהה יותר.

יה"ר שזוכה להתעלות בעבודת ה', ולהמשיך את קבלת התורה למשך כל השנה.

פרשת נשא

גליון 421 | ט' בסיון תשע"ז
(שנה אחת-עשרה)

19:20 כניסת שבת

20:26 צאת שבת

08:22 סוזק"ש מג"א

מלך טוב

לר' צוריאל שושן

לרגל הולדת התאומים

קוד באתר: 7608

העילון יוצא לאור ע"י

ישיבת כרם ביבנה

www.KBY.org.il

לתגובות ולהארות:

eshckolot@gmail.com

מערכת אשכולות

איתיאל סופר

יעקב אביעד דואני

למרכי הראו"ה

פרט מפרטי תנועותיו וימינו תסעדהו, הלא יתקרב יותר בזה אל ציור השלמות, מאילו שיעשה לו נס בפעם אחת להמציא לו מחסורו. ע"כ אמר 'ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי', ובציורך בהבנה אמיתית כמה כוח ועוצם יד צריך עד כדי לבוא לידי חיל זה, ולכל תנועה קלה עזרת ה' דרושה, אז עי"ז ימשך מה שאמר 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל".

בזה מפרש שם הרב את ההבדל בין דורו של יהושע לזה של גדעון. אצל יהושע מסופר שנאספו שלושים חייל למלחמה, ואילו לגדעון שאסף ג"כ שלושים אלף חייל, נאמר לו להפחית את מספרם עוד ועוד, עד שלא נשארו לו אלא שלוש מאות, ובהם ניצח. והסביר הרב שזה תלוי במדרגת הדור בעניין האמונה. דורו של יהושע, דור של מאמינים היו, ושלמותם היא בהתנהגות בדרך הטבע, ולהבחין ביד ה'. "אמנם בימי גדעון שירד העם פלאים במצבו הרוחני, ושכח א-ל מושיעו, לא הייתה ההנהגה הטבעית מביאה אל המטרה. ע"כ היה צריך למעט בהשתדלות טבעית, וכביאור הפסוק 'פן יתפאר עלי ישראל לאמר ידי הושיעה ליי".

כך אמר דוד "והעושר והכבוד מלפניך, ואתה מושל בכל, ובידך כוח וגבורה וגו'. וכי מי אני ומי עמי כי נעצור כוח להתנדב כזאת, כי ממך הכל ומידך נתנו לך". ופירש"י "מה שנתת לנו מידך נתנו לך".

וכ' הרב בספרו אורות הקדש (ח"ג עמ' נא), "כל מה שהדעה מתבררת יותר באחדותה הגדולה של כל הישות, כשם שפעולת התפילה היא מתבררת, כמו"כ מתבררת האמת של כל החריצות, כל החכמה וכל כשרון המעשה, כי גם כל מעשינו פעלת לנו'. כשאנו מתפללים והקב"ה נענה לתפילותינו, ברור שנוצר כאן שיתוף פעולה, וכך צריך להיות ברור שכל מה שאנו עושים, הקב"ה פועל דרכינו, ובלשונו של הרב "להכיר ולהבין, כי כל אלהי הרוחות לכל בשר ואלקי כל בשר הוא יוצרנו, יוצר בראשית, וכל מעשינו פעלת לנו".

התואר 'כל יוצא צבא' או 'כל הבא לצבא' חוזר על עצמו בפרשיות אלו פעמים רבות. הגר"א כתב שמי שלא היה ראוי לילך למלחמה לא היה נמנה בין הפקודים, אף שהיה למעלה מעשרים. ולכאורה מה לבני ישראל ולצבא, הרי כבר נאמר "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר"?!

בעיה זו אינה מצטמצמת בעניין הצבא בלבד, אלא לכל העשייה של האדם. האדמו"ר ר' שלום דב בער שניאורסון, למשל, התנגד לרעיון הציוני מהטעם הזה. "העולה על רוחם של הציונים, להתאסף ולהיקבץ בכוח עצמם - היו לא תהיה...עצת ה' היא תקום, והוא לבדו יאספנו ויקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ".

אמנם הרב קוק זצ"ל דרך אחרת לו בשאלה זו, האם צריך אדם לפעול בכוחות עצמו, או לישב בחיבוק ידיים ולצפות לנס. "כי הנס והטבע שניהם מעשה ה' המה...והטבע הוא מעשה ה' עם האדם עצמו, כי כל מה שהאדם עושה, הלא הוא ג"כ מעשה ה', ואין הפרש בין אם יהיו האמצעים כוחות המציאות או זריזות האדם, שכלו וחפצו, כשהוא ג"כ משתמש בהם, הוא ג"כ חלק מהמציאות שהיא כולה מעשה ה' - גם כל מעשינו פעלת לנו" (עין איה ברכות פ"א אות קמג).

הדברים מבוססים על דברי הר"ן הידועים על הפסוק "וידעת כי ה' אלקיך הוא העושה לך חיל" (דברים ח יא-יח). מותר לאדם לומר שהוא בכוחו וחכמתו עשה את החיל, רק שהתורה מזהירה לזכור מי נותן לו כוח לעשות חיל, שהרי לא אמרה תורה לזכור שה' עושה את החיל, שכן את החיל האדם עושה, אך ה' הוא הנותן כוח וחכמה לעשות את החיל.

לדברי הרב דווקא מעשה האדם מביא אותו אל השלמות. "הנה יותר יכיר את קונו כשמספיק לו צרכיו בדברים טבעיים, שצריך ע"ז השתדלות רבה מצידו בחכמה ובדעת ובכוח גופני ונפשי, הנה יד ה' אתו על כל

הסוטה - וחטא אדם וחווה

ר' אברהם אביטן

מהלך נפלא מובא בפרשתנו בעניין האשה הסוטה.

נקדים לשאול מספר תמיהות שמעלה האור החיים הקדוש בפסוקי הפרשה:

- א. במנחת הסוטה מוזכר שהיא "מנחת זכרון מזכרת עון", ולא מובן מה העוון שנצרך להזכיר, שהרי אם זה עוון האשה הסוטה, הרי זה עתה קרה ומדוע צריך להזכירו, וכי נשכח הוא?
- ב. איך קרבן המנחה גורם לזכירת העוון?¹
- ג. על שום מה זכו המים להיקרא בתואר 'קדושים'²?
- ד. מדוע הצריכה התורה לקחת דווקא מהעפר של קרקע המשכן? מה רע בשאר עפרות תבל, ומה מעלה יש לקרקע זו עליהם?³

לביאור הענין נקדים יסוד [מבואר גם בפרשת בראשית על הפס' ויכולו השמים וכו']. כאשר ברא ה' יתברך את הבריאה, נטע בכל דבר ודבר - ואפילו

¹ רש"י פירש ששעורים הם מאכל בהמה, ומרמזים בזה שמעשיה דומים למעשה בהמה, אך קרבן שעורים מצאנו גם במנחה חדשה המקריבים ממחרת הפסח, לכן רוצה האוה"ח לחפש קשר ממש בין קרבן השעורים לעצם החטא.

² רש"י הביא מחז"ל שנקראו קדושים על שם שמתקדשים בכיור. האוה"ח נותן הסבר נוסף לדבר.

³ לא מוזכר שהיא 'חוקה', וזה מורה שיש אפשרות להבין טעם צויה.

טוב התורה

מפניני 'אור החיים' הקדוש

בדומם - חלק רוחני, אותו חלק משתוקק חפץ ונכסף תמיד לחזור אל מקור שורשו, אל הקרבה אליו יתברך.

אותו חלק רוחני, כל זמן שמרגיש רחוק מקרבה זו ורצונו עדין לא הושג שרוי הוא בצער ויגון גדול, כדוגמת בן ששילחוהו למקום מרוחק מאד מאביו אוהבו, חז"ל גילו לנו שצער זה התגלה גם במים בשעה שהבדיל הקב"ה בין מים העליונים למים התחתונים, בכו המים התחתונים על כך שרחוקים הם עתה מהשם יתברך.

וכך כתבו במדרש: "אמר רבי ברכיה לא פירשו המים התחתונים מן העליונים אלא בבכיה, הדא הוא דכתיב מבכי נהרות חבש, ר' תנחום מייתי לה לקול תתו המון מים וגו', ואין קול אלא בכיה ממה שנאמר קול ברמה נשמע".

יסוד נוסף שיש לנו לדעת, שהשם יתברך רצונו וחפצו שיהיה לו דירה בתחתונים. מצאנו זאת גם בציווי על עשיית המקדש במדבר, ומפרשים לצד שהיה חפץ כ"כ לדור בהם עד שלא רצה לעכב הצווי עד שיכנסו לארץ ואפילו שהיה זה זמן מועט [ללא חטא המרגלים], ועוד מוצאים במדרש פרשת תרומה על הפס' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם "חיבה תירה חיבב הקדוש ברוך הוא לישראל, לצמצם שכניתו בתוכם"

וזוהי הנחמה שניחם הקב"ה למים, שישרה שכניתו כאן למטה ונמצאו קרובים שוב אל השי"ת.

אלא שבחטא אדם וחווה שב צערם ויגונם על שסילק השם שכינתו, ורק אחר זמן שב והחזירה במתן תורה. דא עקא, ישנם חטאים מסוימים שגורמים שוב לסילוק שכינתו ולהחזרת הצער והיגון כמו שהיה בחטא אדם וחווה.

ע"פ כל האמור יתורצו הקושיות על נכון:

בדין הסוטה נצטוונו להביאה אל המקום אשר שם חונה ה', ואשר בו תשרה השכינה בלא הפסק, וממילא מובן, שהמים אשר במקום זה **קדושים** הם מעצם קירבתם אל שכינתו השורה שם. לפיכך, ודאי שהם אינם בצער ולא תרדנה עיניהם דמעה, וכן האדמה במקום ההוא אינה כשאר האדמה אשר נתקללה "ארורה האדמה בעבורך".

מנחת השעורים באה להזכיר **למים ולעפר את מנחת קין** שהיתה פחותה כשעורים ולא נתקבל לרצון, לפי שהיה מתוך כוונה ומעשים שאינם

רצויים, ודבר זה בא לקין בעקבות חטא אדם וחווה⁴ שבסיבתו נגרמו הצער והבכי של המים והאדמה. עתה הם מוכנים לנקום את נקמתם בזאת האישה הגורמת בכייתם וכחטא אדם וחווה⁵ מפרידה ומרחקת אותם מבוראם. לפיכך, אם לא נקתה - ובאו בה המים המאררים למרים.

⁴ מהרש"א על מסכת יבמות (קג ע"ב): בשעה שבא נחש על חווה. מבואר כי האדם נברא בצלם אלהים - נשמתו מעליונים גם גופו ממקום טהור מקום המזבח שמשם תשתיתו של עולם וכו' וכשבא הנחש על חווה ע"י חטא שאכלו מעץ הדעת כמ"ש הנחש אטעה את האדם שיאכל וימות ואשא את חווה וזוה הטיל בה זוהמא שיהיה גם האדם ככל שאר הנבראים להיות דבק בו **צד הטומאה שהוא השרש לכל החטאים**.

וכן אומרים חז"ל [שבת קמו] שהנחש הטיל זוהמא בחווה הנחש, וזה שאמרה חווה "הנחש השיאני" - לשון נישואין, וכתבו המפרשים **שמאותה הזוהמה הוכרחו התולדות להיות פגומים** [מצד ששלט בהם חלק הרע].

⁵ האור החיים מוסיף: "והיודע חטא חווה בזוהמת נחש ידע כי זה הוא עוון הראשון אשר העלה שכינת אור עליון מעולם זה התחתון". נראה שכוונתו שלא רק שהתוצאה של חטא הסוטה וחטא זוהמת נחש הם דומים אלא עצם המעשים דומים, ועתה מובן היטב איך נזכר העוון, והדברים עמוקים לא ידעתי באר.

רפואה בשבת

ר' איתן גרתי

כואב הראש בשבת, האם מותר לקחת אקמול ודומיו?

כלל, נטילת תרופות בשבת או עשיית פעולות שגורמות לרפואה אסורות משום גזרה שמא יבוא לשחוק סמנים (שכח, א). ויש לדון בכמה מצבים:

א. **אם מרגיש מיחוש בעלמא** - אסור לקחת. ינוח קמעה ודיו (שכח, א).

ב. **אם מרגיש חולשה עצומה בגופו¹, כך שצריך לשכב על מטה** - נחשב כחולה שאין בו סכנה ומותר לו לקחת כל תרופה² (שכח, לז בהג"ה³).

ג. **המקרה היותר מצוי - אדם שיש לו כאב ראש חזק⁴, והדבר גורם לו לא לתפקד כראוי, אך אינו נופל למשכב** - יכול ליקח אקמול באחת מהדרכים דלהלן:

1. אם יודע מלפני השבת שיצטרך לקחת אקמול בשבת, ימיס **מערי"ש** את האקמול במשקה מסוים עד שהרגירים לא יהיו ניכרים כ"כ, ואת המשקה ישתה בשבת. הדבר דומה לנידון בשו"ע (שכח, כא), וטעם ההיתר הוא - כששותה האדם את המשקה בשבת, לאחרים לא נראה שעוסק ברפואה אלא בשתייה, וכן לעצמו עשה היכר, בכך שערבב התרופה מערי"ש. **במקרה שלא ערב מערי"ש**, לרוה"פ אין להקל לערב בשבת (ש"כ לד, ה. מנח"ו ו, כח. חוט שני ח"ד פט סקל"א, אג"מ או"ח ב, פו ועוד⁵), ובכה"ג יעשה כעצה השניה.

2. יעטוף האקמול במאכל מסוים, כלחם, מסטיק וכדו' וכך יבלענו. הדבר מותר משום דזהו תרי דרבנן שיש להקל במקום צער גדול (מג"א שז, ז. ביאור"ל שטז, יב ד"ה לצוד. ביאור"ל שטט, ה ד"ה ואפי').

ומדוע האקמול אינו מוקצה?

אורח חיים

בהכוונת הרב רובינשטיין

תרופות אשר שימושן מצוי כאקמול וכדו', הרי שאינן מוקצה, כיון שנחשבות מוכנות לשימוש⁶.

אה"נ, בתרופות שאין שימושן מצוי, הדבר תלוי - אם בשעת כניסת השבת, היה ידוע שעתיד להשתמש בהן בשבת, כגון שיש לו חולה בתוך הבית הזקוק לתרופה זו, הרי שאינן מוקצה. אם נחלה החולה רק בשבת, כך שהצורך בתרופה לא היה ידוע בביה"ש של כניסת השבת, ה"ה מוקצה⁷.

3. לנוהגים כפסקי הגר"ע יוסף (חזו"ע שבת ג, עמ' שנו) במקרה של צער גדול מותר לקחת אקמול בצורה רגילה. זאת מכיון שבמקום צער גדול מסתמך על מ"ד שאין גזרת שחיקת סמנים נוהגת כיום⁸. אבל שיהא צער גדול...

יש לידע - ליטול דבר שגם אנשים בריאים רגילים ליטול, מותר לכולם אפי" כשהאדם מתכוון לרפואה (שכח, לז). לכן, אדם שכואב לו הגרון, הראש, מרגיש צרבת וכדו' - יכול לשתות מים עם דבש, ואף להוסיף לימון (כמובן בדרך המותרת - לסחטו על סוכר, ואז לשפוך המים, ואכמ"ל). כ"כ, אדם שיש לו חתכים בידיים, יכול לשטוף ידיו במים חמים⁹, על אף שהדבר מקל על כאב החתכים.

האם מותר ביו"ט לקחת תרופות?

למשנ"ב (תקלב, ה) דינו כשבת.

מאידך, בחזו"ע (יו"ט, עמ' כג) מתיר ליטול תרופות ביו"ט, אף למי שיש לו רק מיחוש בעלמא. זאת משום שאין גזרת שחיקת סמנים שייכת ביו"ט כלל, משום שהרי שחיקת תבלין ומלח הותרה ביו"ט, ומתוך שהותרה לצורך הותרה אפי' שלא לצורך.

⁶ ראשית, אפ"ל שמצויים אנשים בעיר שמסתמא צריכים תרופות כאלו (ודמי למאכל הראוי לבע"ח המצויים בעיר - שו"ע שח, כט). כ"כ, אפ"ל שכיון שמצוי שימושן, ה"ז כאילו חשב עליהן מבע"י לשימוש עצמו.

⁷ לכל אדם ה"ה מוקצה, אא"כ מטלטלן לצורך חולה שאי"ב סכנה (עיין לעיל).

⁸ י"א שגזרת שחיקת סמנים בזמננו קלה יותר, כיון שאין דרך האנשים לעשות בבתיהם תרופות, אלא הכל נעשה בבתי חרושת ובבתי מרקחת. הדבר דומה לקולא הנמצאת ברמ"א (שלט, ג) ש"א שבזמננו מותר לרקוד ולמחוא כפים משום שהגזרה שמא יתקן כלי שיר לא שייכת כיום שאין אנו בקיאים לעשות כלי שיר. פוסקי זמננו מצרפים סברה לו אם יש סניפים אחרים להקל (קצוה"ש קלד, הערה ז).

⁹ למי שמקל בדוד שמש. כ"כ, אם מערב מים חמים בכלי שני עם מים קרים לכו"ע מותר לרחוץ ידיו.

¹ מרגיש סמרטוט, בלשון העם.

² ואף אם תאמר שהתרופה מוקצה (עיין להלן). מ"מ התירו לטלטלה לצורך חולה שאי"ב סכנה, ועדיף בשינוי (משנ"ב שכח, נח).

³ ואף שבביאור"ל שם הסיק בלשון "אין למחות ביד המקלין", למעשה יש לנהוג כפי שסתם במשנ"ב ס"ק קכ"א להקל.

⁴ 'מתפוצץ הראש', בלשון העם. לא סתם מיחושים.

⁵ ראשית משום גזרת שחיקת סמנים - ע"מ שיהא היכר לאדם שלא יבוא לשחוק סמנים, צריך הוא לערב כבר מערי"ש, כש"ע שם. יתרה מזו, יש המחמירים בהמסת גלולה בשבת משום טחינה. על אף שקי"ל שאין טוחן אחר טוחן (שכח, ח ו-יב בהג"ה), והרי הגלולה נתגבשה מחומרים שנטחנו כאבקה, מ"מ מכיון שלא ניכר כלל עליה שמקורה מדבר טוחן יש להחמיר (עיין פסק"ת שכח, הערה 121).

השירה הצאת

גרים צריכים הם להרבה ברכות, משום שבתחילה אין דרכיהם מצליחות.

הודתה לו רות על הנחמה, אשר רמז לה שתעלה היא לגדולה. אל תראי עצמך ענייה, עתיד לצאת ממך מלך התורם בכל יום זהובים מאה. ביום בו ינצח את הפלישתי המתועב, יתמלא ביתו מלוא כסף וזהב. יקח הוא הכסף לבניין המקדש, כל הזהב אשר רכש. ובבוא הרעב שלוש שנים, נמנע הוא דוד לעזור לעניים. בזאת הסיבה את המקדש לא יבנה, אלא בנו אשר ממעיו הוא יצא.

הביא לה בועז כמה אוכלים, בה טמן לה כמה רמזים. הלחם הוא מלכות, החומץ ייסורים, שעל בניה עתידים באים. ברכה תהיה בעולם הזה והבא, פרט ליסורים מצד אבשלום בנה. ותלך רות מבלי לחכות, את השיבולים יש לה עוד ללקוט. ויצווה בועז אל הקוצרים, לבל את רות אשר לה המלכות, יהיו מבזים. ישאירו לה בכונה תחילה, לקט בשדה וגם שכחה. עד הערב כך נוהגים, עד אשר לה ג' סאים.

ראתה חמותה כל השיבולים, פחדה שמא כלתה נדבקה בפריצים. שאלה חמותה על אשר עשתה עמו, למען ברך את רחם אמו. בעל הבית באלו המתנות, זוכה הוא לו בעשרה מצוות. יותר מאשר את העני מזכה, עולם מלא זכויות לבעל הבית מחכה. ברוך ה' אשר לא עזב חסדו, ועשה בועז חסד בגופו ובממונו. גדול החסד מן הצדקה, אשר הוא גם למי שניטל הנשמה. ותספר רות את כל הקורות, ואת אשר שלח אותה עם הנערות. אמרה נעמי מוטב הדבר, פן תלכי למקום מופקר. שלא תלכי לשדה עמים אחרים, שגם על הבהמה הם חשודים. ותישאר שם רות ג' חודשים, עד כלות קציר החיטים.

לאלימלך לא כתבה אשו, הן לו בן דוד אוהב נפשו. גיבור חיל במצות ואיש מלחמה בתלמוד, על שמו בבית המקדש הוקם עמוד. שמו קודם הוא לו, כמו הטובים בבני עמו. רות צדקת מביאה היא לחמותה ושתייה אוכלות, בכדי שלא תצא היא חלילה להזדקק לבריות. דואגת היא רות לחמותה, שמא תצא האלמנה לתרבות רעה.

מדוע טרח הכתוב להודיע דוחק קדמונים, בכדי להשמיע לדורות שלמרות הקשיים בה' היו הם דבקים. רות עניה ככל האבות הצדיקים, יעקב, משה ודוד שהתפרנסו כרועים. הלכה רות בדרך ועשתה סימנים, וה' שלח לה לעזר מאיתו מלאכים. הגיע היא לחלקה אשר לבועז, וכך החלה לה ההצלה כבר מאז.

בועז מתקרב אל הקוצרים, וזה את זה בשם ה' לשלום הם מברכים. בזמן הקצירה בועז על רות הסתכל, איך על צניעותה היא שומרת מבלי להיבהל. שומרת היא על ג' מידות, שאפילו את אצבעה הקטנה לא להראות. כשנפלת שיבולת על האדמה, יושבת היא רות וכך אותה מרימה. כל הנשים עם הקוצרים שוחקות, וגם מהעומרים היו הן לוקטות. רות על צניעותה היא שומרת, ורק מן ההפקר הייתה מלקטת.

כשראה בועז אלו המידות, שאל לנערו מי הנערה הזאת. ויאמר הנער אל בועז והודה, אין הנערה מבית לחם יהודה. דרך הצניעות אשר לה לא מביתה, אלא מהסתכלות ארוכה בנעמי חמותה. הוסיף בשבח זו המדוברת, מרוב צניעותה חשבונה אילמת. ראה בועז כי מעט אספה ויהיו רעבות, ביקש הוא ממנה להישאר עם הנערות. רצה לצרפה אל היהדות, בספרו לה על אהבת הגירות. לכי למדי חכמת התורה, ושתי לך ביין מסכתה. ידעה היא רות וקיבלה נבואה, שעתיד לקחתה לו לאישה. הוגד לו בשדה ובבית כל מעשיה, וישבחה בועז ויברכה.

קדוש יהיה

יעב"ץ

השירה הצאת

ולחיטמא אסור גם לכהן לא במקרה,
לאמר לנזיר שהרי הוא ככהן והורה.

התגלחת לא מזה הטעם נאסרה
אלא כדי לתת לראשו נזר ועטרה,
אשר על ידי כך יזכור גדלו לתפארה,
ויתן דעתו לעבוד את בוראו בתורה.

אולם עוד רצה ה' ללמד את איש המעלה,
שהרי בסוף נזירותו את שער יקריב למעלה.
לומר לזה האיש, לאחר שהגעת לדרגה הגדולה,
את עצמך היית ראוי להקריב כקרבן עולה.

וממילא, נמצינו למדים מזה הענין,
שהמדובר כאן באדם גדול מיסודי הבנין,
שילמד ממנהיגי העם שהינם רוב בנין ומנין,
ואת גופו יקדיש לה' בשלימות הקנין.

הייתי מהלך כסומא בארובה,

במשים חפשי למציאת תשובה.

אך לבאר עלי ראיתי חובה,

ומה שעלה בחלקי, העליתי בכתיבה.

השאלה הנשאלת בבית המדרש,
ביאור המצוות שאליהן הנזיר נדרש,
הזהירות מטומאה מתגלחת ומתירש,
מדוע דוקא מאלו עליו להיות נפרש?

והנה אחר חיפוש מחיפוש ורוב ההתבונן,
נראה לי לומר בעזרת זה שדעת חונן,
שאותו קדוש ונזיר צריך את נפשו לכונן,
להיות הגדול בעם ובכך על כולם לגונן.

באיסור השתיה מצינו: שתוי לא יורה,
נעשה כאומר לנזיר, מעתה היה כמורה.